

ВІД РЕДКОЛЕГІЇ

ЮРІЮ АНДРІЙОВИЧУ МИЦИКУ – 60

30 грудня 2009 року виповнилося 60 років Юрію Андрійовичу Мицику. Ювіляр є відомим дослідником історії українського козацтва як в Україні, так і далеко за її межами. Він знайий історик, археограф, джерелознавець, перекладач із старопольської та староукраїнської мов, знавець середньовічної латини, доктор історичних наук, професор кафедри історії Національного університету «Києво-Могилянська Академія», завідувач відділу пам'яток княжої та козацької доби Інституту української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України, відзначений державою почесним званням «Заслужений діяч науки і техніки України».

Як для учня і продовжувача традицій наукової школи Миколи Павловича Ковальського, попри утиски і гоніння, і не лише за часів тоталітарної влади, головним у світському житті Ю. Мицика було і є служіння Істині, яка виходить з Першоджерел. Тому Юрій Андрійович є не лише і не стільки відомим істориком козацтва, скільки, у першу чергу, джерелознавцем і археографом. Як відповідальний вчитель і сумлінний дослідник, який не шукає легких тем і намагається віднайти непрості відповіді, він не залишився осторонь гострих, болісних питань минулого, насамперед, трагедії справді вселенського масштабу – Голодомору українців 1932-1933 років.

Безперечно, цей Вчений увійшов до плеяди визначних діячів української історичної науки і має дуже вагомий доробок у понад півтори тисячі друкованих праць та близько сорока книг – монографічних видань і археографічних публікацій, який вже зараз служить утвердженню дійсно української національної історіографії, має серйозну перспективу подальшого розвитку і спирається на потужну основу, закладену вітчизняними істориками – дослідниками історії українського козацтва – насамперед, Д. Яворницьким, М. Ковальським, О. Апанович та ін.

Крім того, Ю. Мицик як духовна особа – протоієрей Української православної церкви, активно розробляє тематику, пов'язану з історією церкви, з життям та діяльністю її відомих діячів, подвижників українського Православ'я.

Важливим аспектом дослідницької діяльності Ю. Мицика завжди залишалась краєзнавча тематика, локальна історія. Щиро прив'язаний до рідного краю, його славного козацького минулого, вчений постійно повертається у своїх наукових пошуках до витоків, до «малої Батьківщини».

Не чужою для нього є й історія сусідніх країн і народів, насамперед – Білорусі. Інтерес до білорусистики виник у Ю. Мицика ще в 1970-х роках через знайомство з твором «Кройника о початку и назвиску Литви» Феодосія Софоновича і був підтверджений у наш час знаковою публікацією

студій з історії Білорусі «Albaruthenica». Годі й казати, наскільки важливим є сьогодні вивчення джерел з історії Польсько-Литовського періоду, який у вітчизняній науці сьогодні чи не найменш забезпечений повноцінною джерельною базою через його «нецікавість», «незручність» та «невідповідність» за відомих умов і обставин. І це за наявності величезного масиву документів і матеріалів, які ще чекають на дослідників і потребують введення до наукового обігу та знаходяться в архівних і музейних колекціях не лише Варшави і Москви, але й Мінська, Вільнюса та Києва. Саме українсько-білоруські сюжети можуть тут відіграти неабияку роль. Тому важливим і логічним стало рішення вченої ради ІУАД ім. М.С. Грушевського щодо утворення Центру дослідження історії Білорусі, який має очолити доктор історичних наук Ю. Мицик.

Цілком природним є те, що вже з 1991 року – від початку діяльності Інституту української археографії та джерелознавства імені М.С. Грушевського Національної академії наук України, цей вчений пов'язав свою наукову долю з нашою установою. Серед праць, підготовлених Ю. Мициком саме в нашому Інституті, крім захищеної на засіданні Спеціалізованої вченої ради докторської дисертації, досить згадати такі важливі для археографічної науки видання, більшість яких – у видавничих серіях: «Пам'ятки православної богословської думки XVII ст.» – «Виклад о церкві святих» Ієромонаха Феодосія (Софоновича)» (К., 2002); «Джерела з історії Української Еміграції» – «Листування Митрополита Іларіона (Огієнка)» (К., 2006); «Джерела з історії українського козацтва» – «Листи Івана Сірка» (К., 1996); «Царичанка козацька» (К., 2004); «Чигирин – гетьманська столиця» (К., 2007); «Зарубіжні джерела з історії України» – «Хроніка європейської Сарматії» О. Гваньїні (К., 2007) та такі поза серійні праці як «За віру православну» (К., 2009), «Український Голокост. Свідчення тих, хто вижив» (К., 2002-2009). Останньої праці вийшло сім томів, кожна сторінка яких сповнена людського болю і страждань. Ці книги промовляють живими голосами тих, хто пережив жахіття штучного голоду і все своє життя змушені були мовчати про страшну правду, яка замовчувалася або заперечувалася і владою, й історичною наукою.

Крім викладацької роботи на кафедрі історії НУКМА, вагомим є внесок Ю. Мицика в наукові досягнення очолюваного ним відділу пам'яток княжої та козацької доби й Інституту в цілому, зокрема, у підготовку фахівців вищої кваліфікації – кандидатів історичних наук, за дуже складною, «дефіцитною» та, на жаль, не дуже популярною у вітчизняній гуманітаристиці спеціальністю – історіографія, джерелознавство та спеціальні галузі історичної науки. Великою заслугою Ю. Мицика в цій непростій

відповідальній діяльності є спрямування дослідників саме на системний джерелознавчий підхід, активний архівний пошук, високий академізм, поєднаний із небайдужістю науковця, його «невідстороненістю» від об'єкта дослідження, поєднання досвіду попередників, але з урахуванням новітніх досягнень історичної науки заради забезпечення правдивого звучання української історії мовою документа.

Юрій Андрійович Мищик продовжує свою активну плідну наукову діяльність в Інституті як керівник

відділу і як вчений. Він має в планах свого відділу та в особистих планах величезну кількість ідей, проєктів і завдань. До його відділу постійно надходять запити від державних органів влади щодо визначення дат, оцінки подій, відзначення ювілеїв тощо. Експертні висновки керівника відділу Ю. Мищика не завжди емоційно нейтральні, але завжди високопрофесійні й аргументовані. За цими висновками стоїть величезний досвід, відповідальність та сумління справжнього Вченого.

*Заступник директора Інституту
української археології та джерелознавства
імені М.С. Грушевського НАН України,
член редакційної ради збірника наукових праць
«Історичний архів. Наукові студії»,
кандидат історичних наук*

Олександр Маврін

© Маврін О.О., 2010